

JOS

Ještěd | Oybin | Śnieżka

DIVADELNÍ ZEITUNG THEATER NOVINY

#2|2019

divadlofxšaldy

VÍTEJTE | WITAMY | WILLKOMMEN

CO BYSTE SI PŘÁLA PRO NADCHÁZEJÍCÍ DOTAČNÍ OBDOBÍ EU?

Jarmila Levko,
Ředitelka Divadla
F. X. Šaldy Liberec

Byla bych ráda, kdyby se kromě prostředků na tzv. měkké projekty, neboli kulturní aktivity, našly i prostředky na financování obnovy kulturní infrastruktury. Na podporu rekonstrukcí budov nebo vybavení divadel jevištními technologiemi. Co se týče měkkých projektů, uvítala bych zjednodušení administrativy.

Ich wäre froh, wenn man neben Mitteln für „weiche“ Projekte, also Kulturaktivitäten, auch Geld für die Renovierung der kulturellen Infrastruktur finden könnte, für die Förderung der Theatergebäudesanierung und für die Bühnentechnik. Was die „weichen“ Projekte angeht, so würde ich eine Vereinfachung der Administration begrüßen.

Byłabym szczęśliwa, gdyby oprócz finansowania tak zwanych „miękkich projektów”, innymi słowy działań kulturalnych, można byłoby znaleźć pieniądze na odnowienie infrastruktury kulturalnej, na dofinansowanie renowacji budynków teatralnych i technologii scenicznej. Jeśli chodzi o „miękkie projekty”, z zadowoleniem przyjąłabym uproszczenie administracji.

Trinacionální divadelní iniciativa J-O-Š, pojmenovaná podle vrcholů Trojzemí Ještěd-Oybin-Šniežka, je kreativní partnerství mezi divadly měst Liberec, Jelenia Góra a Zittau. O uměleckých výsledcích budou třikrát do roka informovat J-O-Š Divadelní noviny a zároveň se o nich lze dočíst na internetových stránkách: www.saldovo-divadlo.cz/j-o-s/o-projektu.

CZEGO OCZEKUJĄ PAŃSTWO OD NASTĘPNEGO PROGRAMU DOFINANSOWANIA UE?

Tadeusz Wnuk,
Dyrektor Naczelny Teatru
im. Cypriana Kamila
Norwida w Jeleniej Górze

Chcielibyśmy, aby projekty o charakterze lokalnym mogły otrzymać dofinansowanie ze względu na ich tradycję, udział zespołów zagranicznych, a niekoniciecznie realizowanym z udziałem wielu partnerów z zagranicy. Ścieżka aplikacyjna na tego typu projekty jest niedostępna. Ponadto zasady rozliczania i procedury realizacyjne są zbyt skomplikowane w stosunku do tak zwanych projektów „miękkich”.

Chtěli bychom, aby lokální projekty mohly být na základě své tradice, tedy účasti zahraničních skupin, spolufinancovány. V současnosti je praxe taková, že je lze realizovat pouze za účasti mnoha partnerů ze zahraničí. Pro tento typ projektů není bohužel možno využít jednodušší způsob financování. Navíc jsou předpisy pro vyúčtování a realizaci ve srovnání s tzv. „měkkými“ projekty příliš komplikované.

Wir möchten, dass lokale Projekte aufgrund ihrer Tradition und trotz der Beteiligung ausländischer Gruppen mitfinanziert werden können. Aktuell lassen sich diese eben nur mit vielen Partnern aus dem Ausland durchführen. Leider ist ein einfacherer Verfahrensweg für diesen Projekttyp nicht verfügbar. Darüber hinaus sind die Vorschriften zur Abrechnung und Umsetzung im Vergleich zu sogenannten „weichen“ Projekten zu kompliziert.

Trójnarodowa inicjatywa teatralna J-O-Š, nazwana od szczytów górskich Trójstyku Ještěd-Oybin-Šniežka, jest twórczym partnerstwem między teatrami w Libercu, Zittau i Jeleniej Górze. O rezultatach artystycznych J-O-Š-ia relacjonuje trzy razy w roku czasopismo teatralne i systematycznie w internecie pod adresem: www.teatrnorwida.pl/projekt-miedzynarodowych-warsztatow-j-o-s/.

WAS WÜNSCHEN SIE SICH FÜR DAS NÄCHSTE EU-FÖRDERPROGRAMM?

Dorotty Szalma,
Schauspielintendantin
Gerhart-Hauptmann-
Theater Görlitz-Zittau

Selbstverständlich wünsche ich mir, dass unsere Theater auch weiterhin gefördert werden. Allerdings halte ich es für höchst bedauernd, dass die Förderung sinkt, wenn wir zu hohe Einnahmen generieren. Das heißt im Umkehrschluss, dass nur die Produktionen gefördert werden können, die beim Publikum nicht auf die größte Nachfrage treffen. Hier sehe ich für Institutionen wie Theater Handlungsbedarf.

Oczywiście, życzę sobie, aby nasz teatr nadal był promowany. Jednak nie może być tak, że finansowanie spada, jeśli generujemy zbyt duże dochody. Oznacza to, że niestety mogą być promowane tylko te produkcje, które pokazujemy na scenie specjalistycznej publiczności. Tutaj widzę pilną potrzebę działania.

Samozřejmě je mým přáním, aby naše divadlo získalo dotace i v dalších letech. Rozhodně by se nemělo stát, že podpora klesne, budeme-li mít příliš vysoké příjmy. V důsledku by to znamenalo, že by dotovány mohly být pouze produkce uváděné pro specializované publikum. O této oblasti je nutno jednat.

Die trinationale Theaterinitiative J-O-Š, benannt nach den Gipfeln des Dreiländerecks Ještěd-Oybin-Šniežka, ist eine kreative Partnerschaft zwischen den Theatern in Liberec, Zittau und Jelenia Góra. Über die künstlerischen Ergebnisse wird dreimal jährlich in dieser J-O-Š Theaterzeitung berichtet sowie kontinuierlich im Netz unter: www.g-h-t.de/de/J-O-S/.

Tiráž/Impressum

Gerhart-Hauptmann-Theater Görlitz-Zittau GmbH,
Demianiplatz 2, 02826 Görlitz, Tel. +49 (0)3581 4747-0,
Geschäftsführer: Klaus Arauner, Caspar Sawade

Divadlo F. X. Šaldy Liberec, Zhořecká 344/5,
460 01 Liberec, Tel.: +420 485 104 188, IČO 00083143,
Ředitelka: Ing. Jarmila Levko

Šéfredakce/Chefredaktion: Jarmila Levko (jl), Caspar Sawade;
Redakce/Redaktion: Elmar Mann (em), Hana Kramer (hk),
Jiří B. Sturz (jbs), Gerhard Herfeldt, Patricia Hachtel,
Ricarda Böhme, Monika Tomková

Grafický design: Martin Taller | Satz: Sandra Birnbaum
Překladatel/Übersetzer: Kamila Kopec, Hana Nejepínská (hn),
Petr Pytlík (pp) | Opravy/Korrektury: Hana Kramer

Cover © /„Auf hoher See“ GHT Paweł Sosnowski/„Francesca
da Rimini“ DFXŠ Michaela Škvrňáková | Portraits © Milan
Bejb, Klaudia Cieplińska, Paweł Sosnowski

Druck: Variograph Druck- & Vertriebs GmbH

Yydáno #7: 04.03.2019 v nákladu 170 000 kusů pro Liberecký
kraj a Landkreis Görlitz. Vychází třikrát ročně v rozmezí let
2017 – 2019. Evidenční číslo přidělené MK ČR E 22896.

Veröffentlichung #7: 04.03.2019; Auflage: 170 000 – Verteilung an Haushalte in Liberec und Zittau sowie an ausgewählte Kulturorte im Landkreis Görlitz.

Redakční uzávěrka/Redaktionsschluss: 13.02.2019;
Změny a doplnění vyhrazeny/Änderungen und Ergänzungen vorbehalten.

J-O-Š koordinace/Koordination:
Ricarda Böhme: j-o-s@g-h-t.de, +49 (0)3583-770533,
Monika Tomková: tomkova@saldovo-divadlo.cz,
+420 720 500 998

DIE ZUKUNFT IM DREILÄNDERECK

BUDOUCNOST TROJZEMÍ

Markus Köhler, Geschäftsführer Euroregion Neisse–Nisa–Nysa

© Elmar Mann

Markus Köhler leitet die deutsche Seite der Euroregion Neisse – und hat ein dichtgepacktes Jahr vor sich, blickt aber schon weiter voraus.

Markus Köhler ist mit 30 Lenzen sicher einer der jüngsten Geschäftsführer in der Oberlausitz. Seit September 2018 leitet er die Euroregion Neisse (ERN) und ist mit fünf Mitstreitern vor allem zuständig für die Betreuung der beiden Kleinprojektfonds und auch für die grenzübergreifende Kommunikation in der Euroregion, die derzeit über zehn „euroregionale Arbeitsgruppen“ läuft, die sich je nach Bedarf mit den relevanten Gesprächspartnern aus den Institutionen, auf kultureller Ebene sind es derzeit Bibliotheken und Denkmäler, bilden.

In den beiden Töpfen stecken für die aktuelle Förderperiode 2014 bis 2020 zusammen rund 3,6 Millionen für deutsche Antragsteller. Bei der Abwicklung mit der Sächsischen Aufbaubank sind die ERN-Mitstreiter unerlässlich. Auch das Gerhart-Hauptmann-Theater stemmt so zusätzliche Projekte – jüngstes Beispiel ist ZI YOU, das Fest der Festivals als einer der persönlichen Höhepunkte in Köhlers Kalender für 2019.

Köhler, Seifhennersdorfer des Jahrgangs 1988, ist seit jeher kommunikationsbegabt und sprachgewandt, ging nach dem Abitur am Oberlandgymnasium an die Zittauer Hochschule, studierte Übersetzen Englisch/Polnisch und ist seit 2011 Diplomübersetzer. Schon 2012 holte Geschäftsführer Gerhard Watterott, der im August 2016 nach 26 Jahren im Verein feierlich in den Ruhestand verabschiedet wurde, ihn als Projektmanager für das sächsisch-polnische EU-Programm an Bord.

So ist er gewappnet für das Wichtigste an den zu fördernden grenznivellierenden Projekten: den kulturellen Austausch, die direkte Begegnung zwischen den Menschen im Eck. So wie am 1. Mai am Dreiländerpunkt, wo mit einem Bürgerfest 15 Jahre EU-Beitritt der Nachbarn gefeiert wird.

Was ihm für die Zukunft wichtig erscheint, wäre weiterer Bürokratieabbau, zum Beispiel durch Einführung von mehr Pauschalen und vereinfachte Verwendungsnachweise. Ein künftiges Handlungsfeld sieht er auch in der Zukunftsregion Lausitz, also beim Strukturwandel. Aber hegt er ähnliche Ambitionen wie sein langjähriger Liberecer Kollege, der im November durchaus etwas überraschend als tschechischer Euroregionschef zum Oberbürgermeister gewählt wurde? „Keinesfalls, ich bin sehr zufrieden, mit dem was ich hier tue, sehe viel Entwicklungspotential und habe doch gerade erst richtig angefangen“, schmunzelt Köhler mit jugendlichem Charme. (em)

Markus Köhler, ředitel německé části Euroregionu Nisa, má před sebou náročný rok. Zajímá ho však i vzdálenější budoucnost.

Markus Köhler patří ve svých třiceti letech zcela jistě k nejmladším ředitelům v Horní Lužici. Euroregion Nisa (ERN) vede už od září 2018 a se svými pěti spolupracovníky má na starost především dohled nad fondy pro menší projekty a také přeshraniční komunikaci v euroregionu. Tato komunikace funguje v současnosti hlavně v rámci deseti euroregionálních pracovních skupin, které vznikají podle potřeby ve spolupráci s relevantními partnery z různých institucí, což jsou na kulturní úrovni momentálně knihovny a památníky.

Oba fondy mají pro německé žadatele k dispozici pro období 2014–2020 celkem 3,6 milionů. Při jednáních se Saskou rozvojovou bankou jsou partneři z ERN nepominutelní. Také Divadlo Gerharta Hauptmanna chystá dodatečné projekty. Příkladem může být nejnovější akce ZI YOU – oslava festivalů, která patří k osobním prioritám v Köhlerově kalendáři akcí na rok 2019.

Köhler, ročník 1988, se narodil v obci Seifhennersdorf. Odjakživa byl velmi komunikativní a výmluvný. Po maturitě na Oberlandském gymnáziu začal studovat na vysoké škole v Žitavě překladatelství angličtiny a polštiny a diplom získal v roce 2011. Bývalý ředitel Euroregionu Nisa Gerhard Watterott, který v roce 2016 po 26 letech opustil řady spolku a odešel do důchodu, nabídl Köhlerovi už v roce 2012 práci projektového manažera v sasko-polském evropském programu.

Je tedy velmi dobře vybaven na nejdůležitější část podporovaných projektů – kulturní výměnu a přímé setkávání občanů Trojzemí. Takovou akcí bude např. 1. května slavnost na Trojmezním bodu na počest 15. výročí přistoupení obou sousedních zemí k EU.

V budoucnosti považuje Köhler za důležité nadále odbourávat byrokracii, např. zavedením paušálů a zjednodušených vyúčtování dotací. Své pole působnosti vidí také v budoucím regionu Lužice, tedy ve strukturální změně. Má tedy stejné ambice jako jeho dlouholetý liberecký kolega, který byl v listopadu zcela překvapivě, jako český šéf Euroregionu, zvolen hejtmanem? „V žádném případě, s tím, co dělám tady, jsem velmi spokojen. Vidím zde velký vývojový potenciál a vlastně jsem teprve nedávno začal pořádně pracovat“, usmívá se Köhler s mladickým šarmem. (em/hn)

JEDEME DO BRUSELU!

Žitava z kandidátů na Evropské město kultury 2025. A tak vyráží do Bruselu početná výprava představit kandidaturu.

Žitava vsadila na projekt přeshraniční spolupráce J-O-Š a do Bruselu odjíždí 27 českých, německých a polských studentů středních škol, členové německé mládežnické skupiny Applaudio cirkus i profesionální herci žitavského divadla a polského Psychoteatru. Ti všichni společně vytvořili program v režii umělecké šéfky žitavského divadla Dorotty Szalma. Pro většinu účinkujících to je jejich první návštěva Bruselu.

WIR FAHREN NACH BRÜSSEL!

Zittau ist einer der Kandidaten für den Titel Europäische Kulturhauptstadt 2025. In Brüssel präsentieren wir unser Programm.

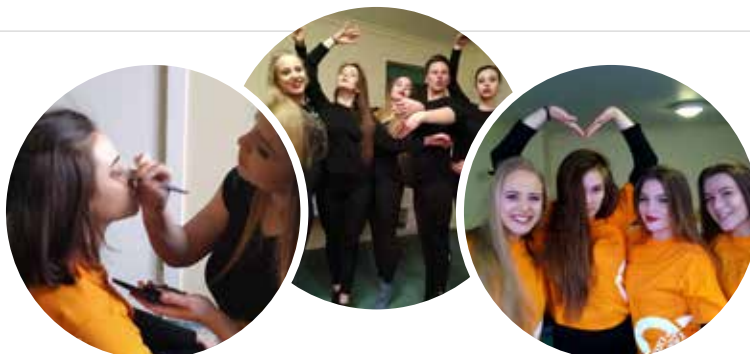
Zittau präsentiert sich mit dem Projekt grenzübergreifender Zusammenarbeit J-O-Š und nach Brüssel fahren daher 27 tschechische, deutsche und polnische Schüler, Mitglieder des deutschen Jugendzirkus' Applaudio und Profischauspieler und -tänzer des Gerhart-Hauptmann-Theaters und des polnischen Psychoteatr. Alle haben unter der Leitung der Schauspielidentatin des Zittauer Theaters Dorotty Szalma ein gemeinsames Programm zusammengestellt. Für die meisten der Mitwirkenden ist es der erste Besuch in Brüssel.

Také režisérka Dorotty Szalma je v Bruselu poprvé. „Brusel je tak inspirující město! Odlišné kultury tu žijí společně, bok po boku. Cítím velké potěšení prezentovat tu náš region tří zemí. Všichni na jevišti i mimo něj vidí tohle představení jako příležitost a vydávají ze sebe nezapomenutelnou sílu. Je potěšení sledovat je. Mám pocit, jako kdybych se dívala na budoucnost“, říká Dorotty Szalma.

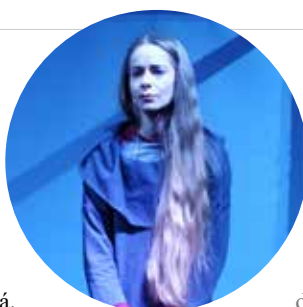
Auch die Regisseurin Dorotty Szalma ist zum ersten Mal in Brüssel. „Brüssel ist so eine inspirierende internationale Stadt, verschiedene Kulturen leben hier Seite an Seite und miteinander. Es hat sich gut angefühlt, unsere trinationale Region hier zu präsentieren. Jeder auf und hinter der Bühne hat diese Präsentation als eine Chance begriffen und eine unvergessliche Kraft entwickelt. Es war ein Vergnügen, ihnen zuzusehen. Es fühlte sich ein wenig an, als würde man in die Zukunft blicken“, sagt Dorotty Szalma.

Po prvním dnu stráveném v autobuse byl druhý den ve jménu zkoušek v Albert Hall.

Nach dem ersten Tag im Bus war der zweite Tag für Proben in der Albert Hall reserviert.

Jednou z účinkujících je polská zpěvačka a herečka, spoluzakladatelka divadla Psychoteatr Angelika Pytel. „Jsem ráda, že se mohu účastnit zkoušek pod vedením Dorotty Szalma – poprvé jsem zažila, jak jeden člověk dokáže sjednotit tak velký a různorodý tým, po režijní stránce jsem se tu hodně naučila“, říká. Mimochodem, Angelika má dnes narozeniny, gratulujeme!

Eine der Mitwirkenden ist die polnische Sängerin, Schauspielerin und Mitbegründerin des Psychoteatr Angelika Pytel. „Ich bin froh, dass ich an den Proben unter der Leitung von Dorotty Szalma teilnehmen kann – zum ersten Mal erlebe ich, dass ein Mensch ein so unterschiedliches und großes Team vereinigen kann, ich habe viel gelernt, was die Regie angeht“, sagt sie. Apropos, Angelika feiert just ihren Geburtstag, Gratulation!

Jsou tu s námi herci Divadla G.-Hauptmanna Žitava Martha Pohla a Florian Graf. „Nikdy předtím jsem v Bruselu nebyla a tohle je velmi výjimečná cesta s tolika přáteli a mladými kreativními lidmi. Je potěšení pracovat s J-O-Š mládeží, jsou plni energie a to mě opravdu inspiruje“, svěčila se Martha.

Gemeinsam mit uns sind hier auch die beiden Schauspieler Martha Pohla und Florian Graf des Gerhart-Hauptmann-Theaters Zittau. „Ich war noch nie in Brüssel und dies ist eine außerordentliche Reise mit vielen Freunden und jungen kreativen Menschen. Es macht Spaß, mit der J-O-Š-Jugend zusammenzuarbeiten, sie haben so viel Energie und das inspiriert mich sehr“, sagt Martha.

Závěr dnešní zkoušky je překvapením pro všechny zúčastněné! Sebastian Zakrzewski, spisovatel a dramaturg Psychoteatru, pouští na obří plátno videoklip pro Aneglíku a v jeho závěru ji žádá o ruku.

Gratulujeme podruhé! Mimochodem, Angelika řekla ano.

„Bylo to největší překvapení v mém životě, do poslední chvíle jsem to nečekala, celý Psychoteatr to držel v tajnosti. Dostala jsem hned dva zásubní prsteny, oba se váží k Sebastianově rodinné historii a on se mezi nimi nemohl rozhodnout. Pro takové chvíle stojí za to žít“, říká Angelika.

Das Ende der heutigen Probe bringt eine Überraschung für alle Mitwirkenden! Sebastian Zakrzewski, Autor und Dramaturg des Psychoteatr, zeigt auf der großen Leinwand ein Video für Angelika und bittet sie am Ende um ihre Hand. Gratulation, zum zweiten Mal! Apropos, Angelika hat „Ja“ gesagt.

„Das war die größte Überraschung meines Lebens, ich habe es bis zum letzten Augenblick nicht erwartet, niemand vom Psychoteatr hat irgendwas gesagt. Ich habe zwei Trauringe bekommen, beide sind mit der Familiengeschichte von Sebastian verbunden und er konnte sich zwischen ihnen nicht entscheiden. Für solche Momente lohnt es sich zu leben“, sagt Angelika.

Nadešel den D, dnes se představíme patnáctiminutovým programem. Kromě Žitavy uvidí místní diváci také program měst Chemnitz a Drážďany. Náš program vybočuje, místo zvučných jmen vsadila Žitava na společnou tvorbu profesionálních umělců a studentů tří zemí.

Der Tag ist da, heute stellen wir uns mit einem fünfzehnminütigen Programm vor. Neben Zittau präsentieren sich hier mit ihrem Programm auch die Städte Chemnitz und Dresden. Unser Programm ist ein bisschen andersartig, statt auf berühmte Namen setzt Zittau auf gemeinsames Schaffen von professionellen Künstlern und Jugendlichen aus drei Ländern.

U celé té slávy samozřejmě nechyběl ani starosta Žitavy Thomas Zenker.

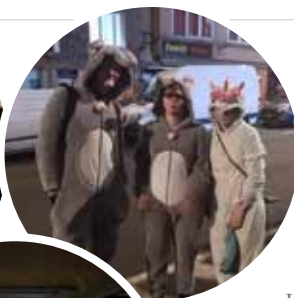
Bei der Vorstellung durfte natürlich auch der Oberbürgermeister von Zittau Thomas Zenker nicht fehlen.

Bruselské publikum nás odměňuje obrovským potleskem. Podle toho soudíme, že se náš program divákům líbil.

Das Publikum in Brüssel belohnte unseren Auftritt mit einem langen Applaus. Wir denken deshalb, dass unser Programm den Zuschauern gefallen hat.

Po představení jsme pozváni na neformální setkání s diváky, pak už poslední nocleh, den strávený v autobuse a jsme doma. V Německu, Polsku a Česku. Budeme držet palce, aby se Žitava stala Evropským městem kultury 2025. (j/)

Nach der Vorstellung sind wir zu einem Treffen mit den Zuschauern eingeladen, dann noch die letzte Übernachtung, ein Tag im Bus und wir sind zu Hause – in Deutschland, Polen und Tschechien. Jetzt nur noch die Daumen drücken, dass Zittau die Europäische Kulturhauptstadt im Jahr 2025 wird. (j/|pp)

WALKING Z ÜBER OYBIN

Daniel Ratthei kam vor einem Jahr gen Zittau ins Schreibexil gedüst, nun inszeniert Stephan Bestier das entstandene Werk.

Oybin. Burg wie Berg. Und Omen. Einerseits per Buchstabenspende für die Dreieckstheaterkooperation J-O-Š, andererseits der allererste Wanderort von Daniel Ratthei nach seiner Ankunft im viermonatigen Schreibexil, besser Dramatikerresidenz. Denn als er ziemlich genau vor einem Jahr mit der Bahn nach Zittau kam, schnaufte just ein Dampffzug durch den Schnee ins Gebirge. Ganz rasch wanderte er diesem Aha-Effekt hinterher, „Schmalspur-Chaoten“ war ein früherer Arbeitstitel. Nun, im Winter darauf, ist es erstmals an der Zeit, über die Uraufführung des Werkes zu schreiben, welches danach entstand.

„The Walking Z“ heißt es. Und das Z steht, je nach Gusto, für Zittau, Zug oder Zombies – und wird am 23. März seine Uraufführung feiern, gespielt vom TheaterJugendClub in Regie von Stephan Bestier. Da dieser zu Proben und als „Cabaret“-Conférencier in Zittau weilt: Gemeinsam auf zur Burg mit den beiden jungen Männern, die, bislang unbewusst, viele Gemeinsamkeiten teilen – nicht nur, dass sie beide spielen, singen und tanzen können.

Während Ratthei mit der Odeg aus Cottbus gen Zittau angedieselt kommt, am Vorabend noch bei der Ulmer Premiere seines Stückes „Jihad Baby!“ war und immer noch vom Neißetal von Ostritz bis Hirschfelde als schönstem Abschnitt schwärmt, sitzt Bestier, gebürtiger Usedomer und in Dresden aufgewachsen, schon vor der vierwagigen Gebirgsbahn, deren Lok, stets geknipst und gefilmt, gerade noch schnaufend nach vorn umkuppelt und die heuer von einer Gruppe lustiger Lausitzer Blondinen gekapert wird.

Erfolge im Süden

Der rote Speisewagen mit seinen Tischlampen hat etwas vom Orientexpress – und beide wollen da rein, Heißgetränke schlürfen. Rasch geht es zur Sache: Theaterneuigkeiten, Besetzungsfragen, Fachgespräche – so als wären sie zwischendurch nie weg gewesen. Aber auch Szenendetails oder Textstellen vom Stück, über das sie erst zwei Mal sprechen konnten, seitdem klar ist, dass Bestier Regie führen wird. Beim Aufstieg die genehme Aufwärmfrage: Welche Rolle war die bislang erfolgreichste, also meistgespielte? Der eine bezirzte rund einhundertmal als Romeo in zwei Inszenierungen die holde Weiblichkeit, der andere zirka rund 50-fach als kleiner Maulwurf die Mütter und Erzieherinnen der begeisterten Kindermeute in einer exorbitant tourenden Kinderproduktion.

Bei der Fahrt zuvor zeigt sich schon: Echte Bahnstücke sind selten, im Zittauer „Alois Nebel“ war Bestier nicht drin, Ratthei spielte vor eintausend Kids in Münster den Lokführer Jim Knopf – und zwar dermaßen oft und schwarzgeschminkt, dass selbst nach gründlichster Reinigung alle dachten, er kommt aus dem Urlaub: „Es war grandios: Im Saal wollten mich alle dunkelhäutigen Kids als einen der ihren abklatschen“, kommentiert er die Zeit vor der großen Blackfacing-Debatte, die bei „Othello darf nicht platzen“ auch mal kurz Zittau streifte.

Nun sind wir aber hier, um Autor und Regisseur zu einem besonderen Werk zu befragen, in dem sich Zoe und Zac, eingebettet in ihre Cliques fragen, warum denn alle Zittauer Erwachsenen zu Zombies mutierten und was man dagegen tun kann. Ersterer gibt sich da vollkommen gelassen: „Ich überlasse die Umsetzung dem Regisseur, beantworte aber gern Verständnisfragen.“ Bestier findet das Stück toll und will schon relative Werktreue gewährleisten. So ist er über den Austausch dankbar, bekennt er beim Ringweg um die Burg, die beide schon oft besuchten und

WALKING Z PŘES OYBIN

Před rokem vyrazil Daniel Ratthei do spisovatelského exilu v Žitavě. Hru, kterou zde napsal, nyní inscenuje Stephan Bestier.

Oybin, hrad jako hora. A pojem. Jednak proto, že jeho první písmeno symbolizuje německou část Trojzemní divadelní kooperace J-O-Š, jednak proto, že je to místo, které Daniel Ratthei prochodil jako turista po svém příjezdu do čtyřměsíčního spisovatelského exilu ze všeho nejdřív. Když téměř přesně před rokem přijížděl do Žitavy, supěl parní vláček po úzkokolejce hromadami sněhu do hor. Inspirace, řekl si. A hned se vydal po stejné trase. Pracovní titul jeho prvního textu zněl Zmatkaři na úzkokolejce. Nyní, rok poté, je načase poprvé podat zprávu o premiéře díla, které vzniklo později.

Jmenuje se The Walking Z, kde „Z“ představuje podle chuti buď Žitavu (Zittau), vlak (Zug) či zombie. Premiéra se uskuteční 23. března 2019 v režii Stephana Bestiera a hrát v ní budou členové Divadelního klubu mládeže (TheaterJugendClub). Protože Bestier v Žitavě nejen zkouší hru, ale pracuje i jako konferenciér v kabaretu, vyrazíme na horu i hrad společně s oběma mladými zdatnými muži, kteří (aniž by to tušili) mají mnoho společného, nejen to, že oba hrají divadlo, zpívají a tančí.

Ratthei přicestoval do Žitavy z Chotěbuzi svým milovaným vláčkem Odeg. „Jednu jízdenku se snídaní, prosím! Včetně čtenářské sítě na tabletu!“ Ještě večer předtím se zúčastnil premiéry své hry Jihad Baby! v Ulmu. S nadšením vykládá o údolí Nisy v úseku od Ostritz do Hirschfelde, který považuje za nejkrásnější. Naproti tomu Bestier, který se narodil na ostrově Usedom a vyrostl v Drážďanech, už pohodlně sedí před horskou úzkokolejkou se čtyřmi vagonky a sleduje lokomotivu, neustále fotografovanou a filmovanou, která právě s funěním přejíždí výhybkou a je obklopena skupinkou veselých lužických blondýnek.

Úspěchy na jihu

Červený jídelní vůz s lampičkami na stolicích má něco z Orient expresu. Oba se hrnou dovnitř, dát si něco horkého. Rychle přecházejí k věci: divadelní novinky, obsazení her, odborné pojmy – jako by se naposledy viděli včera. Mluví ale i o detailech scény nebo některých místech textu. O těchto věcech totiž od rozhodnutí o Bestierově režii měli zatím možnost hovořit pouze dvakrát. Při nastupování obvyklá zahřívací otázka: která role byla pro vás dosud neúspěšnější, kterou jste hráli nejlépe? Jeden okouzloval ve dvou inscenacích zhruba stokrát krásné ženy jako Romeo, druhý zase uchvátil asi padesátkrát matky a vychovatelky zástupů dětí jako krteček v mimořádně úspěšném dětském zájezdovém představení.

Během jízdy se nejprve probírá to, že her s tematikou železnice a vlaků je velmi málo. Když se v Žitavě inscenoval Alois Nebel, nebyl Bestier

Regisseur Stephan Bestier mit Writer-in-Residence Daniel Ratthei

Stephan Bestier & Daniel Ratthei auf dem Oybin

© Elmar Mann

deren Besonderheiten gut beschreiben, während ein herrlich kalter Wind auf dem Turm um die Nase pfeift.

Der Cottbuser ist seit einigen Jahren dank seines Münchner Verlages vor allem in Süddeutschland auf dem Jugendstückemarkt sehr gut gefragt. Nun also das siebte Stück des einen in der 17. Regie des anderen. Bestier – noch vier Lenze jünger als Ratthei –, der neben den beiden aktuellen Rollen am Gerhart-Hauptmann-Theater (GHT) vor allem noch „Die Zimtläden“, „Indianer“ und „Comedian Harmonists“ als wichtige Erfahrung schätzt, wird in seiner Regie die Station Zittau – die im Juli mit einer lustigen wie tränenreichen, insgesamt vierstündigen (!) Abschiedsvorstellung gefeiert wurde – nun in die Republik mitführen: „Eine Sommernacht“ oder „Am Schwarzen See“, aber auch „Oskar und die Dame in Rosa“ und „Frühlings Erwachen“ bleiben den Theaterfreunden in bester Erinnerung, die letzten beiden als arteigene Erfindung: Kooperationen zwischen den Profis aus dem Ensemble und dem TheaterJugendClub, die auch regelmäßig im Abendspielplan liefen.

Eine gute Zeit

Am Haus selbst, dem er zu Beginn der Spielzeit schon den Knief-Liederabend „Das Glück kennt nur Minuten“ mit Yvonne Reich in der Hauptrolle bescherte, wird sein Weihnachtsmärchen „Die Schneekönigin“ als ein Rekordstück in der Historie gefeiert: über 15.000 Zuschauer zog es in die 41 Vorstellungen in Zittau und Görlitz – oft wurde es doppelt, einmal sogar drei Mal hintereinander gespielt, um die kindliche Sehnsucht nach Winter und Ausbruch zu befriedigen. Nun also der dritte Regiestreich von Bestier in jenen sieben Monaten nach dem Abschied in die Freiberuflichkeit und dem Umzug von der Neißة an den Rhein nach Köln.

Auch für Ratthei war das Dritteljahr als Writer-in-Residence eine gute Zeit. Er hat sich nicht nur auf die Jugendlichen einlassen müssen, sondern ist auch eingetaucht in das Leben im Dreieck – einen Monat Erkundung mit selbstaufgelegtem Schreibverbot. Und er war immer wieder zur Inspiration allein im Wald. Intensivere Menschenbegegnungen wie jetzt auf der Burg waren da eher selten, aber ein Fuchs trottete mal einige hundert Meter wie ein alter Bekannter neben ihm her und verschwand dann wieder, die Deutung lag auf der Hand: Denn zwei Monate darauf spielte er in der Sommerinszenierung am Cottbuser Piccolo Theater die Hauptrolle des listigen Gevatters in Goethes „Reineke Fuchs“.

Dorthin liefert er – noch vor der Uraufführung von „The Walking Z“ – seine allererste Regiepremiere: „Patrick's Trick“ am 10. März, ein herzliches Schauspiel von Kristo Šagor für Leute ab acht Jahren zum Thema leibhaftiger familiärer Inklusion aus Kindersicht. Dann folgt die Wiederbegegnung beim Zittauer „Walking Z“, das dann auch Mitte Mai beim Libererer Partnerfestival „WTF?!“ gezeigt werden soll. (em)

u toho. Ratthei mnohokrát hrál pro tisícovku dětí v Münsteru strojvedoucího Jima Knopfa a měl tak začerněnou tvář, že i když se pořádně vydrbal, všichni mysleli, že se právě vrátil z dovolené. „Bylo to neuvěřitelné! Všechny děti s tmavší pletí v sále se chtěly chovat jako já, byl jsem jako jeden z nich,“ komentuje dobu před velkou diskuzí o blackfacingu, která v době, když se zde hrál Othello darf nicht platzen (Tenor na roztrhání), zasáhla i Žitavu.

Ale jsme tu proto, abychom vyzpovídali autora a režiséra mimořádné hry, v níž se kamarádi Zoe a Zac ptají, proč se ze všech dospělých v Žitavě stali zombíci a co se proti tomu dá dělat. Ratthei se tváří nezúčastněně: „Inscenování hry přenechám režisérovi, ale jsem k dispozici pro dotazy.“ Bestierovi se hra velmi líbí a rád by byl co nejmějšší předloze. Je tedy vděčný za každou připomínku, jak přiznává při procházce okolo hradu, kde už oba byli mnohokrát. Zasvěceně popisují místní kuriozity, zatímco jim studený vítr na věži fouká kolem uší.

Ratthei patří, zvláště na jihu Německa, díky svému nakladateli z Mnichova už několik let k velmi žádaným autorům her pro mládež. Nyní je tu Rattheiova sedmá hra a Bestierova sedmnáctá režie.

Pro Daniela Rattheie jsou kromě dvou aktuálních rolí v Divadle Gerharta Hauptmanna cennou zkušeností především ještě Die Zimtläden (Krámký se skořiči), Indianer (Indiáni) a Comedian Harmonists. Bestier, o 4 roky mladší než Ratthei, si do svého režisérského životopisu přidá stanici Žitava, s níž se v červenci rozloučil čtyřhodinovým(!) tragikomickým představením. Divákům zůstanou v paměti inscenace Eine Sommernacht (Letní noc), Am Schwarzen See (U černého jezera), ale i Oskar und Die Dame in Rosa (Oskar a dáma v růžovém) a Frühlingserwachen (Probuzení jara). Poslední dvě inscenace představují specifický žánr – kooperaci mezi profesionálními herci ze souboru a Divadelním klubem mládeže, uváděnou pravidelně jako večerní představení.

Úspěšné období

Na začátku sezóny obdařil Bestier divadlo hrou o životě Hildegardy Knef Das Glück kennt nur Minuten (Šťěstí zná jen minuty) s Yvonne Reichovou v hlavní roli. Později byla jeho vánoční pohádka Die Schneekönigin (Sněhová královna) vyhodnocena jako rekordní představení v celé historii divadla. Zhlédlo ji přes 15 000 diváků ve zhruba 40 představeních v Žitavě a Zhořelci. Často se hrála dvakrát, jednou dokonce třikrát po sobě, aby byla uspokojena naivní touha po zimě a osvobození. A nyní tedy přichází třetí představení během sedmi měsíců od doby, kdy Bestier odešel na volnou nohu a vyměnil Nisu za Rýn.

Také pro Rattheie byl třetí rok spisovatelského exilu důležitým obdobím. Nejenže začal pracovat s mládeží, ale pronikl i do života v Trojzemí – na celý měsíc si uložil zákaz psaní a pátral na vlastní pěst. Kvůli inspiraci pobýval sám v lese a intenzivnější styky s lidmi jako např. právě teď na hradě byly tenkrát spíše výjimečné. Jednou ho několik stovek metrů následovala liška jako stará známá a pak zase zmizela. Výklad je nasnadě: o dva měsíce později dostal totiž hlavní roli listivého kmotra v Goethově hře Reineke Fuchs v letní inscenaci chotěbuzského divadla Piccolo.

Tady se také odehraje jeho režisérská premiéra, ještě před prvním uvedením The Walking Z. Jde o hru Patrick's Trick (Patrikův trik), což je „upřímná hra o Kristo Šagorovi pro lidi od osmi let s tématem opravdového přijetí do rodiny z dětského pohledu.“ Oba autoři se znovu sejdou na žitavské premiéře Walking Z. Hra má být uvedena i v polovině května na libereckém partnerském festivalu WTF?! (em/hn)

Francesca da Rimini (Pavol Kubáň | DFXŠ)

© Michaela Škvrňáková

Francesca da Rimini (Dušan Růžička & sbor DFXŠ | DFXŠ)

© Michaela Škvrňáková

RUSKÉ OPERNÍ UNIKÁTY V LIBERCI

RUSSISCHE OPERNRARITÄTEN IN LIBEREC

Uvedení jednoaktových oper Sergeje Rachmaninova se v Liberci setkala se zájmem ze strany publika i odborné kritiky.

Dne 24. ledna 1906 se v moskevském Velkém divadle konala slavnostní premiéra dvou jednoaktových oper ruského skladatele, klavírního virtuosa a příslušníka starobylého šlechtického rodu, Sergeje Rachmaninova – Francesca da Rimini a Lakomý rytíř.

První z nich byla zkomponována na základě příběhu z Dantovy Božské komedie, v němž je vyličen příběh nešťastné mladé dívky, italské šlechtičny, podvodně provdané za muže, jehož nemiluje. Druhá z oper vychází ze stejnojmenného dramatu Alexandra Sergejeviče Puškina a je bezmála psychologickým dramatem o sporu generací – lehkomyšlnosti mládeže a pošestlosti stáří. I když každá z jednoaktovek má zcela jiného libretistu a mezi vznikem námětů je bezmála půl tisíciletí, základní motiv příběhů se zde setkává v neúnavném souboji charakterů a střetu s morálními hodnotami evropské civilizace. Partitury obou jednoaktových oper jsou odrazem skladatelova charakteristického hudebního hledačství řádu světa, v němž Rachmaninov přisuzoval umění zásadní roli.

Díla disponují jedinečnou hudebně dramatickou kvalitou, jedná se však o natolik sugestivní a hluboké vypsání temnot lidské duše, že je s nimi zapotřebí zacházet jako se šafránem. V neposlední řadě jsou velmi interpretačně náročné a nepatří proto k běžně uváděným titulům světového operního repertoáru. Pěvečtí sólisté jsou zde nuceni pracovat s hutnou sazbou orchestru a popasovat se se složitými frázemi, kladoucími technické a výrazové nároky, stejně tak sbor, který se v prologu a epilogu první z oper mění v trpící duše v očistci, musel nastudovat složité a vypjaté fráze. Orchestrální sazba působí zahloubaně, překvapuje instrumentací a je extrémně složitá z hlediska celkové souhry. Liberecký soubor uvedením těchto oper navazuje na dlouhodobý projekt inscenování méně známých děl, která jsou, často neprávem, opomíjena.

Skladatel Sergej Rachmaninov (1873–1943) je považován za pozdního romantika, známého především klavírní tvorbou. Byl však obdařen nejenom tvůrčími schopnostmi, ale též mimořádným vzděláním v oboru skladby a instrumentace, které dovedl plně uplatnit právě v operní tvorbě – jeho opera Aleko, na námět Puškinových Cikánů, bývá často uváděna na světových jevištích. Po ní se od roku 1900 věnoval právě kompozici

Die Inszenierung der Einakter von Sergei Rachmaninow erhielt großen Beifall von Publikum als auch Kritik.

Am 24. Januar 1906 fand im Moskauer Großen Theater eine feierliche Premiere von zwei einaktigen Opern des russischen Komponisten, Klaviervirtuosens und Mitglieds eines uralten Adelsgeschlechts, Sergei Rachmaninow statt – „Francesca da Rimini“ und „Der geizige Ritter“.

Die erste von ihnen wurde auf Grundlage einer Episode aus Dantes „Die göttliche Komödie“ komponiert, in der die Geschichte eines unglücklichen Mädchens, einer italienischen Adelligen, erzählt wird, die durch Betrug mit einem Mann verheiratet wird, den sie nicht liebt. Die zweite Oper stützt sich auf das gleichnamige Drama von Alexander Sergejewitsch Puschkin und erzählt eine psychologisch-dramatische Geschichte über den Generationenstreit – frivole Jugend und albernes Alter. Obwohl jeder der Einakter einen anderen Librettisten hat und zwischen der Entstehung der einzelnen Geschichten fast ein halbes Jahrtausend liegt, begegnen sich die grundlegenden Motive im unermüdlichen Kampf von Charakteren in einer Auseinandersetzung mit den Werten der europäischen Zivilisation. Die Partituren beider Opern spiegeln das musikalische Suchen nach der Weltordnung wider, das für den Komponisten charakteristisch ist – Rachmaninow hat dabei eine entscheidende Rolle der Kunst beigemessen.

Die Werke verfügen über einzigartige musikalisch-dramatische Qualität, es handelt sich allerdings um eine so suggestive und tiefe Darstellung der dunklen menschlichen Seele, dass man damit sehr sorgfältig umgehen muss. Nicht zuletzt sind sie sehr anstrengend zu interpretieren und zählen deshalb nicht zu den üblichen Titeln des weltweiten Opernrepertoires. Die Solisten müssen den dichten Orchestersatz bewältigen und schwierige Phrasen sowie die technischen und darstellerischen Ansprüche meistern, genauso wie der Chor, der sich im Prolog und im Epilog in leidende Seelen im Fegefeuer verwandelt, und komplexe und anspruchsvolle Phrasen zu singen hat. Der Orchestersatz wirkt nachdenklich, überraschend in der Instrumentation und ist extrem kompliziert im Zusammenspiel. Das Ensemble in Liberec knüpft mit dieser Aufführung an eine langjährige Tradition der Inszenierungen von Werken an, die oft zu Unrecht übersehen werden.

Der Komponist Sergei Rachmaninow (1873–1943) wird als Spätromantiker angesehen, der vor allem für seine Klavierwerke berühmt ist. Er war allerdings nicht nur ein äußerst kreativer Mensch, sondern auch ein sehr

Lakomého rytíře (1903–1904, rovněž na námět A. S. Puškina) a následně Francesky da Rimini (1900, 1904–1905).

K dramaturgické spolupráci na operách byl přizván operní specialista a redaktor Českého rozhlasu Vojtěch Babka, který k tomuto unikátnímu projektu poskytl své vyjádření: „Když mladý Sergej Rachmaninov přehrál svému někdejšímu profesorovi skladby operu Lakomý rytíř, zkušený pedagog nadšeně pronesl: ‘Nádherná sklepní scéna, spousta překrásné a vznešené hudby...’ Vedle aristokraticky vzorných a něžných tónů tak blízkých skladatelově slavné tvorbě pro klavír, nás čeká i výprava do bezedných zákoutí lidské duše.

Snad se tu Rachmaninov – prý milovník smíchu, člověk chmurného vzhledu a zároveň dětské dobroty – chtěl vyrovnat s chorým světem vlastní rodiny. A se stínem despotického otce. Dal vzniknout operám o zmrzačeném násilníkovi a pomstě na jeho krásné ženě, o sadistovi, v němž touhou po moci zcela vyhasl cit milostný i rodičovský, i o lastném vzplanutí a upokojení z vyřčené a naplněné lásky. Bude nová liberecká inscenace rezonovat i v nás, lidech 21. věku...?“

V liberecké inscenaci se můžeme tradičně těšit na vynikající pěvecké výkony. Po boku kmenových sólistů Lívie Obručník Vénosové, Dušana Růžičky, Csaby Kotlára a Sergeje Kostova, nebo našeho častého hosta, tenoristy Josefa Moravce, se v ústřední dvojroli Malatesty a Barona představil, poprvé na libereckém jevišti, vynikající mladý slovenský barytonista Pavol Kubáň. Jeho dvojrole výstižně popsala česká hudební kritička Helena Havlíková: „...ve vojenském pláští, divoký, rozčuchaný, krutý, jako odpudivé lidské monstrum šířící nenávisť, hněv, vztek, závist. Klíčové výstupy Malatesty ve Francesce, kdy osočuje osud ze svého znetvoření a je si vědom, že kvůli němu nikdy nezíská náklonnost své manželky, a velký monolog Barona v Lakomém rytíři, ve kterém vyzývá zlato a moc, byly syntézou intenzity pěveckého dramatického výrazu a hereckých prostředků, kdy pěvec docílil výrazu strhujícího děsivou zlověstností. Pavol Kubáň dostal v Liberci příležitost, která ho katapultovala mezi nejzajímavější osobnosti naší operní scény.“

Spojení potenciálu unikátního Rachmaninova díla, hudebních výkonů v nastudování Martina Doubravského a režijního pojetí Lindy Keprtové, zde přineslo mimořádné sugestivní výsledky. Vnímavého diváka vyzve ke strhující exkurzi do zákoutí lidské duše tak, jak je naznačeno v ústředním motu obou děl, vyřčeném ve 13. století osobou básníka Danta: „Není většího neštěstí, než v utrpení vzpomínat na časy šťastné.“ (jbs)

Francesca da Rimini (Lívie Obručník Vénosová & Ensemble | DFXŠ)

© Michaela Škvrňáková

gut ausgebildeter Musiker im Bereich Komposition und Instrumentation, was sich gerade in seinen Opern deutlich zeigt – seine Oper „Aleko“, nach „Die Zigeuner“ von Puschkin, wird auf den Bühnen der ganzen Welt häufig aufgeführt. Danach widmete sich der Komponist im Jahre 1900 dem Komponieren der Opern „Der geizige Ritter“ (1903–1904, ebenfalls nach A. S. Puschkin) und nachfolgend „Francesca da Rimini“ (1900, 1904–1905).

Zur dramaturgischen Betreuung wurde der Opernspezialist und Redakteur des Tschechischen Rundfunks Vojtěch Babka eingeladen, der zu diesem einmaligen Projekt sagt: „Als der junge Sergei Rachmaninow seinem Lehrer die Oper ‚Der geizige Ritter‘ vorspielte, sagte der erfahrene Pädagoge: ‚Wunderschöne Kellerbühne, sehr schöne und erhabene Musik...‘“. Das Werk erschien zusammen mit der Oper „Francesca da Rimini“ auf der Bühne in Liberec zum ersten Mal in Tschechien. Neben den aristokratisch klingenden und sanften Tönen, so sehr verwandt mit den Werken des Komponisten für Klavier, erwartet uns eine Expedition in die bodenlosen Tiefen der menschlichen Seele. Hier wollte sich Rachmaninow – angeblich ein Liebhaber des Lachens, ein Mensch traurigen Aussehens und zugleich kindischer Güte – mit der kranken Welt der eigenen Familie abfinden. Und mit dem Schatten seines despotischen Vaters. Es entstanden Opern über einen verkrüppelten Gewaltigen und die Rache an seiner schönen Frau, und über einen Sadisten, in dem aufgrund seiner Sehnsucht nach Macht, Liebe und Elternliebe, seine Sehnsucht nach einer leidenschaftlichen Entflammung und Zufriedenheit, nach ausgesprochener und erfüllter Liebe gänzlich erloschen sind. Wird die Inszenierung in Liberec auch in uns, den Menschen des 21. Jahrhunderts, wirken?

In der Inszenierung in Liberec können wir uns auf hervorragende Sängerleistungen freuen. An der Seite der „Stammsolisten“ wie Lívie Obručník Vénosová, Dušan Růžička, Csaba Kotlár und Sergei Kostov, oder unseres häufigen Solisten, des Tenorsängers Josef Moravec, debütiert auf der Bühne in Liberec in der Titeldoppelrolle des Malatesta und des Barons der junge slowakische Bariton Pavol Kubáň. Seine Leistung in der Doppelrolle rezensierte die tschechische Musikkritikerin Helena Havlíková zutreffend: „...in einem Soldatenmantel, wild, zerzaust, grausam wie ein abscheuliches menschliches Monster, das nur Hass, Wut, Ärger, Neid verbreitet. In den Schlüsselauftritten von Malatesta in ‚Francesca‘, wenn er das Schicksal für seine Verzerrung beschuldigt und sich bewusst ist, dass er deswegen die Zuneigung seiner Gattin nie gewinnen kann, und im großen Monolog des Barons in ‚Der geizige Ritter‘, in dem er Gold und Macht anfleht, verbanden sich die Intensität des sängerisch-dramatischen Ausdrucks und die schauspielerischen Mittel, mit denen der Sänger einen mitreißenden Eindruck grauenvollen Schauders erzielt hat. Pavol Kubáň bekam in Liberec eine Gelegenheit, die ihn zu den interessantesten Persönlichkeiten unserer Opernszene macht.“

Die Verbindung dieser einzigartigen Werke Rachmaninows, der musikalischen Leistungen in der Einstudierung von Martin Doubravský und dem Regiekonzept von Linda Keprtová resultiert hier in einem einzigartigen suggestiven Ergebnis. Einen kunstsinnigen Zuschauer lädt es zu einer mitreißenden Exkursion in die Tiefen menschlicher Seele ein, wie es im Schlüsselmotto beider Werke angedeutet wird, das im 13. Jahrhundert der Dichter Dante aussprach: „Kein Schmerz erträgt sich schwerer, als sich erinnern an die Zeit des Glückes im Unglück.“ (jbs/pp)

DIE KRAFT TRINATIONALER JUGEND

ENERGIE TRINACIONÁLNI MLÁDEŽE

Zittaus Kulturherzstadt zeigt sich Chemnitz und Dresden gewachsen und begeistert in Brüssel.

Herz, Aufbruch oder neue Heimat? Zum Neujahrsempfang des Brüsseler Verbindungsbüros des Freistaates Sachsen gab es in der legendären Albert Hall, zwanzig Fußminuten südlich der großen EU-Tempel gelegen, eine erste vergleichende Liveshow zwischen den drei sächsischen Bewerberstädten um den Titel Europäische Kulturhauptstadt 2025, die im Herbst dann den Vergleich zu Nürnberg, Magdeburg, Gera, Hannover und Hildesheim wagen wollen.

Für Zittau in einer tragenden Rolle: die trinationale J-O-Š Jugend aus Liberec, Jelenia Góra und Zittau, gemeinsam mit Tänzern und Schauspielern des Gerhart-Hauptmann-Theaters sowie den Partnern vom Psychoteatr aus Breslau und Mitgliedern des Jugendzirkus' Applaudino.

Rund 300 Leute kamen insgesamt zu der eigens darob wiederbelebten Tradition, darunter leider keiner der vier sächsischen EU-Abgeordneten. Dafür waren zwei aus dem Landtag und einige ostdeutsche Mitglieder aus dem EU-Ausschuss der Regionen vor Ort, darunter auch der Görlitzer Landrat Bernd Lange. Allesamt zeigten sich zurecht begeistert, wie man auf handgezoomten Videostreams nachhaltig verfolgen kann. Auch Christian Avenarius, bis dato Oberstaatsanwalt und SPD-Stadtchef in Dresden, der erst seit Mai 2018 das Brüsseler Verbindungsbüro des Freistaates leitet, zeigt sich überaus zufrieden: „Es hätten sicher noch 30 bis 40 Gäste mehr kommen können, aber in Brüssel ist der Konkurrenzdruck schon enorm“, sagt er. An diesem Tag war es Oettinger, am folgenden Tag wäre es May und danach Merkel gewesen – Brexit und Nordstream ließen hier bitten.

Bachsuiten & Eurobingo

Doch zurück zur dreifachen Sachsenshow: Die Chemnitzer Illustratorin Stephanie Brittnacher malte live digitale Hintergrundbilder, die auf die Leinwand projiziert wurden. Der erste Name darin: Natürlich jener von Kunstministerin Eva-Maria Stange (SPD), die den Abend auf Bitten der Städte mit initiierte und eine herzliche Gruß- und Schlussansprache hielt. Den Rahmen also stellte der Freistaat – samt der Passauer Regisseurin Trixi Steiner, die den Programmablauf koordinierte und zu einer reibungslosen, sehr kompakten 80-Minuten-Show ohne übliches Geschwafel formte. Dazu initiierte sie je drei gesponserte Startfilme als Intro und entschied ebenso, dass Dresden entgegen des üblichen, weil gerechten Alphabetmodus startete: „Ich wollte unbedingt mit Klassik beginnen“, erklärt die Spezialistin für Festakte ihre Entscheidung.

„Neue Heimat“ mit Jan Vogler & der Dresden Frankfurt Dance Company

© Elmar Mann

Žitava jako kulturní město Evropy se srdcem je rovnocenným partnerem Saské Kamenice i Drážďan a v Bruselu budí pozitivní ohlas.

Srdce, nový start, nebo nový domov? V rámci novoročního setkání zastupitelského úřadu Svobodného státu Sasko v Bruselu proběhla první srovnávací Liveshow tří saských uchazečů o titul Evropské hlavní město kultury 2025. Konala se v legendární Albert Hall, jen 20 minut chůze na jih od největší instituce Evropské unie. Na podzim by mělo proběhnout klání s dalšími německými uchazeči o tento titul – Norimberkem, Magdeburgem, Gerou, Hannoverem a Hildesheimem.

Velkou roli v žitavské prezentaci měl trinacionální divadelní klub mládeže J-O-Š z Liberce, Jelení Hory a Žitavy spolu s tanečnicí a herci Divadla Gerharta Hauptmanna, s partnery z Psychoteatru z Vratislavi a členy mládežnického cirkusu Applaudino.

Této obnovené tradiční akce se zúčastnilo asi 300 lidí a nedostavil se bohužel ani jeden ze čtyř saských poslanců Evropského parlamentu. Zato přišli dva zástupci zemského sněmu a několik východoněmeckých členů místního Evropského regionálního výboru, mj. také zhořelecký zemský rada Bernd Lange. Nadšení bylo všeobecné, jak dokazují záběry z ručně natočeného videa. Spokojen je i Christian Avenarius, dosud vrchní státní zástupce a předseda městského výboru SPD v Drážďanech, který řídí bruselský zastupitelský úřad Svobodného státu Sasko teprve od května 2018. „Mohlo přijít tak o 30-40 dalších hostů více, ale Brusel nabízí velké množství konkurenčních akcí velkého významu,“ říká. V tento den to byl Oettinger, následující den Mayová a pak Merkelová. Důvodem je Brexit a Nordstream.

Bachovy suity a eurobingo

Ale vraťme se k trojnásobné saské show. Ilustrátorka Stephanie Brittnacherová ze Saské Kamenice živě kreslila digitální pozadí, které se promítalo na plátno. Nejdůležitější jméno této prezentace? Samozřejmě jméno ministryně kultury Evy-Marie Stangeové, která celý večer na přání všech měst iniciovala a pronesla velmi srdečnou úvodní a též závěrečnou řeč. Rámecem celé akce byl tedy Svobodný stát Sasko. Program všech tří měst koordinovala pasovská režisérka Trixi Steinerová. Během „velmi kolegiálních“ rozhovorů, trvajících několik měsíců, se jí podařilo sestavit kompaktní, lehce plynoucí osmdesátiminutovou show zbařenou všeho nepodstatného. Navrhla, aby byly na úvod promítnuty tři sponzorované filmy a rozhodla se, že navzdory zaběhnutému a spravedlivému abecednímu pořádku budou show zahajovat Drážďany. „Chtěla jsem v každém případě začínat

„Aufbrüche“ mit Blond aus Chemnitz

© Elmar Mann

Finale mit Allen samt „Kulturherzstadt“-Akteuren aus Zittau

© Elmar Mann

Das gelang gefühlvoll: Musikfestspielintendant Jan Vogler spielte zwei Sätze Bach aus den Suiten, Jacopo Godani choreographierte dazu ein- wie ausdrucksvolle Tanzminiaturen für zwei Paare seiner Dresden Frankfurt Dance Company. Der Live-Robotiksong von Moritz Simon Geist als Ode an die Hellerauer Cynetart und die Dave-Bewegung war als zweiter Part musikalisch eine Herausforderung. Chemnitz setzte ganz auf Jugend, die beiden jungen Kraftklub-Schwestern, die samt Bassisten unter dem Namen Blond firmieren, boten zwei Popsongs, die stadtbekannt Performancefamilie Kummer spielte eine Runde Euro-Bingo, drei Gäste im Publikum gewannen einen „Kulturbeutel“, die Zeit war einfach zu kurz.

Eine vollkommen in sich geschlossene Inszenierung bot hingegen Zittau, das als „Dreiländereck“ im Programmheft steht und als „Medley mit Musik und Projektionen“ angekündigt ward. Hier lag die Koordination in Händen von Dorotty Szalma, Schauspielintendantin des Gerhart-Hauptmann-Theaters, die auf die Kraft ihrer bewährten Kooperationen setzte.

Embadded OB

Sie hatte fast 30 Jugendliche per Bus zur Performance nach Brüssel gebucht, garnierte den Auftritt mit geschickter Livevideoprojektion in einem raffinierten Würfel mit der Führung durch zwei ihrer besten Schauspieler: Martha Pohla und Florian Graf moderierten kurz und boten in Musicalmanier das Oberlausitzlied in einer neuen englischen Version dar.

Auch zwei Tänzer aus Görlitz servierten ein filmisch untermaltes Duett, unter anderem nach Musik des unvergessenen Zittauer Komponisten Heinrich August Marschner – gerahmt vom Gesang von Angelika Pytel und einer Fotoshow von Pawel Sosnowski (beide aus Polen), die hier eine doppelte Erweckung mittels leibhaftiger Dreieinigkeit zelebrierten. Es gelang dabei sogar, das freigehaltene Statement von OB Thomas Zenker als performativen Akt einzubetten, während Dresdens Dirk Hilbert ganz allein auf der Bühne stand und Chemnitz' Barbara Ludwig in neuer Polittalkmanier durch den Saal schlenderte, die Leute direkt ansprach. Dabei hatte es der Zittauer wesentlich leichter, musste er doch sein Motto „Kulturherzstadt“ gar nicht erst erläutern und konnte auf nunmehr fast anderthalb Dekaden EU-Osterweiterung als gelebte Realität verweisen, die es nun zu intensivieren gelte. Da hatten es Ludwig mit „Aufbrüche“ und Hilbert mit „Neue Heimat“, jeweils im Bezug zur Identitätsfindung gegen die schwelende Aufruhr in Chemnitz und Dresden, schon schwerer, meisterten es aber in der gebotenen Kürze, wobei der Zittauer nicht vergaß, die anderen Kontrahenten lobend zu erwähnen. (em)

klasikou,“ vysvětluje své rozhodnutí specialistka na slavnostní akce. Začátek byl velmi emocionální: umělecký ředitel hudebního festivalu Jan Vogler zahrál dvě věty z Bachových suit, k nimž Jacopo Godani vytvořil působivou taneční choreografii pro dva páry ze své Dresden Frankfurt Dance Company. Robotický song live od Moritze Simona Geista míněný jako óda na Hellerauský festival Cynetart i na Daveův pohyb byl skutečnou hudební výzvou. Saská Kamenice vsadila na mladé. Dva songy zazpívala skupina Blond, složená z baskytaristy a dvou sester členů skupiny Kraftklub. Rodina Kummerova, proslavená performancí po celém městě, zorganizovala partii eurobinga a tři hosté v publiku vyhráli cestovní tašku na toaletní potřeby... Času bylo zkrátka málo.

Žitava, která je v programovém letáku prezentována jako Trojzemí, naproti tomu nabídla zcela uzavřenou inscenaci nazvanou Medley s hudbou a projekcemi. Autorkou byla umělecká ředitelka Divadla Gerharta Hauptmanna Dorotty Szalma, která vsadila na osvědčenou spolupráci.

Vystoupení primátora města

Na bruselskou performanci dovezla autobusem skoro třicet mladých lidí a doprovodila výstup šikovnou živou videoprojekcí v rafinované krychli. Moderátory byli dva nejlepší herci, Martha Pohla a Florian Graf, kteří také zazpívali známou hornolužickou píseň (Oberlausitzlied) v muzikálovém duchu a v anglické verzi.

Tanečníci ze Zhořelce předvedli filmem podbarvený duet, mimo jiné na hudbu nezapomenutelného žitavského skladatele Heinricha Augusta Marschnera orámovaný zpěvem Angeliky Pytel a fotoshow Pawla Sosnowského (oba jsou z Polska). Jejich vystoupení bylo dvojnásobným uměleckým zážitkem uprostřed živého spojení tří národností. Do inscenace se dokonce podařilo zakomponovat jako performanci proslov primátora města Thomase Zenkera. Primátor Drážďan Dirk Hilbert stál naproti tomu na jevišti zcela sám a primátorka Saské Kamenice Barbara Ludwig procházela sálem, oslovovala lidi a rozdávala hvězdičky se svými hesly. Žitavský primátor to měl mnohem jednodušší, nemusel své motto (kulturní město Evropy se srdcem) vůbec vysvětlovat a mohl hned poukázat na skoro patnáctiletou zkušenost s rozšiřováním EU na východ, kterou je nyní potřeba zintenzivnit. Pro Ludwigovou s „novým startem“ a Hilberta s „novým domovem“ bylo mnohem těžší obhájit identitu města ve vztahu k poněkud bouřlivé situaci v Saské Kamenici i Drážďanech, nicméně i v omezeném čase se s tím vypořádali velmi dobře – a primátor Žitavy je za to také pochválil. (em/hn)

„Mučedník“ © Roman Dobeš

„Auf hoher See“ © Paweł Sosnowski

„Úklady a Láska“ © Patrik Boreký

- 03.03.** 19:30 | GHT Zittau | Studiobühne
 ☞ **Auf hoher See**
 Farce | Sławomir Mrożek
- 05.03.** 10:00 | GHT Zittau | Foyer
Mit dem Berggeist um die Welt
 Musikalisches Mitmachtheater
 für Kinder ab 3 Jahren
- 06.03.** 19:30 | GHT Zittau | Studiobühne
 ☞ **Auf hoher See**
 Farce | Sławomir Mrożek
- 10.03.** 11:00 | GHT Zittau | Foyer
The Walking Z & Trinationale Koproduktion
 Einführungsmatinee
- 14.03.** 19:00 | Šaldovo divadlo Liberec
 ☞ **Noc v Benátkách**
 opereta | Johann Strauss
- 18.03.** 19:00 | Malé divadlo Liberec
Mučedník
 drama | Marius von Mayenburg
 vhodné od 13 let
- 23.03.** 19:30 | GHT Zittau | Studiobühne
The Walking Z
 Jugendstück | Daniel Ratthei
 Premiere
- 24.03.** 19:00 | Šaldovo divadlo Liberec
 ☞ **Popelka**
 opera | Gioacchino Rossini

- 26.03.** 20:00 | SNG Nova Gorica
 ☞ **Auf hoher See**
 Farce | Sławomir Mrożek
- 29.03.** 19:30 | GHT Zittau | Studiobühne
 ☞ **Auf hoher See**
 Farce | Sławomir Mrożek
- 31.03.** 19:30 | GHT Zittau | Studiobühne
The Walking Z
 Jugendstück | Daniel Ratthei
- 03.04.** 19:00 | Šaldovo divadlo Liberec
 ☞ **Il Trovatore**
 opera | Giuseppe Verdi
- 05.04.** 19:30 | GHT Zittau | Studiobühne
The Walking Z
 Jugendstück | Daniel Ratthei
- 06.04.** 19:30 | GHT Zittau | Studiobühne
 ☞ **Auf hoher See**
 Farce | Sławomir Mrożek
- 10.04.** 19:00 | Šaldovo divadlo Liberec
Úklady a Láska
 drama | Friedrich Schiller
- 12.04.** 19:00 | GHT & DFXŠ & TCKN
 ☞ ☞ ☞ **Trinationale Koproduktion**
 der J-O-Š Partnertheater
 Premiere
- 19:00 | Šaldovo divadlo Liberec
 ☞ **Dvě vdovy**
 opera | Bedřich Smetana

- 13.04.** 19:00 | Šaldovo divadlo Liberec
 ☞ **Francesca da Rimini**
 opera | Sergej Rachmaninov
- 16.04.** 19:00 | Malé divadlo Liberec
Žijeme?
 drama | Lenka Čepková
- 17.04.** 19:00 | GHT & DFXŠ & TCKN
 ☞ ☞ ☞ **Trinationale Koproduktion**
 der J-O-Š Partnertheater
- 19:00 | Šaldovo divadlo Liberec
 ☞ **Popelka**
 opera | Gioacchino Rossini
- 21.04.** 15:00 | GHT Zittau | Foyer
Ach du heiliger Bimbam!
 Kinderlieder zum Mitsingen für Kinder
 ab 3 Jahren
- 23.04.** 19:00 | Šaldovo divadlo Liberec
 ☞ **Il Trovatore**
 opera | Giuseppe Verdi
- 25.04.** 10:00 | Malé divadlo Liberec
I ty svatá prostoto!
 nový interaktivní program s písničkami
 pro děti od 3 let
- 27.04.** 19:00 | GHT & DFXŠ & TCKN
 ☞ ☞ ☞ **Trinationale Koproduktion**
 der J-O-Š Partnertheater
- 30.04.** 14:00 – 18:30 | GHT Zittau
 DE CZ PL **SAB-Jahresveranstaltung**

Auf hoher See

26.03.19 | 20:00

GHT Zittau im SNG Nova Gorica

Slowenien

www.spk-on.de
 www.spk-on.cz

Inspirieren ist einfach.

Wenn Kulturförderung groß geschrieben wird.

Kunst und Kultur inspirieren und setzen schöpferische Kräfte frei, öffnen Geist und Sinne für Überlieferetes und Ungewöhnliches. Die Sparkasse Oberlausitz-Niederschlesien fördert Kunst und Kultur in unserer Region.

Inspirovat se je snadné.

Když je podpora kultury psána velkým písmem.

Umění a kultura inspirují a uvolňují tvůrčí schopnosti, napomáhají duši a smyslům se otevřít pro tradiční a neobvyklé zkušenosti. Sparkasse Oberlausitz-Niederschlesien podporuje umění a kulturu v našem regionu.

Sparkasse
 Oberlausitz-Niederschlesien

- ☞ S německými a/nebo polskými titulkami | Z niemieckimi i/lub polskimi napisami | Mit deutschen und/oder polnischen Übertiteln
- ☞ S německými a/nebo českými titulkami | Z niemieckimi i/lub czesкими napisami | Mit deutschen und/oder tschechischen Übertiteln
- ☞ S českými a/nebo polskými titulkami | Z czesкими i/lub polskimi napisami | Mit tschechischen und/oder polnischen Übertiteln

Kompletní program: www.saldovo-divadlo.cz
 Peľny repertuar na: www.teatrnorwida.pl
 Vollständiges Repertoire unter: www.g-h-t.de

Europská unie. Evropský fond pro regionální rozvoj.

Ahoj sousede. Hallo Nachbar.
 Interreg V A / 2014 – 2020

„Auf hoher See“ | GHT

„Francesca da Rimini“ | DFXŠ